

Βρυξέλλες, 12.9.2018
COM(2018) 637 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων ευρωπαϊκών εκλογών

*Η συμβολή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη σύνοδο των ηγετών στο
Σάλτσμπουργκ στις 19-20 Σεπτεμβρίου 2018*

Διασφάλιση ελεύθερων και δίκαιων ευρωπαϊκών εκλογών

Μια κρίσιμη στιγμή για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Η πεμπτουσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης έγκειται στην προάσπιση της δημοκρατίας και των δημοκρατικών αξιών. Οι δημοκρατικές αξίες είναι απαραίτητο στοιχείο μιας κοινωνίας όπου κυριαρχούν ο πλουραλισμός και η ανεκτικότητα και όπου οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούν να ψηφίζουν νιώθοντας ασφάλεια ότι δεν πέφτουν θύματα παραπλάνησης. Μαζί με το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα, η δημοκρατία συνιστά την «υπόστασή» μας και προσδιορίζει την Ένωσή μας.

Οι εκλογές του Μαΐου του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα διεξαχθούν σε πολύ διαφορετικό πλαίσιο σε σύγκριση με όλες τις προηγούμενες εκλογές. Οι πολιτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν η Ένωση και τα κράτη μέλη της είναι μεγάλες. Υπάρχει σαφής ανάγκη να διαμορφώσουμε μια πιο ισχυρή Ένωση, που να μπορεί να δρα με αξιοπιστία και πυγμή σε μια διεθνή σκηνή όπου ανταγωνίζονται για την εξουσία παγκόσμιες δυνάμεις οι οποίες δεν συμμερίζονται κατ' ανάγκη όλα τα συμφέροντα ή τις αξίες μας. Η αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και η εμπιστοσύνη στα δημοκρατικά μας συστήματα αποτελούν προϋποθέσεις για μια ισχυρή Ένωση οικοδομημένη πάνω στην αποτελεσματική δικαστική συνεργασία, την ανταλλαγή πληροφοριών για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος, καθώς και την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς. Σε αυτό το μοναδικό πλαίσιο, οι ευρωπαϊκές εκλογές του Μαΐου του 2019 θα διαμορφώσουν το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά τα προσεχή έτη.

Η εξασφάλιση της ανθεκτικότητας των δημοκρατικών συστημάτων της Ένωσης αποτελεί μέρος της Ένωσης Ασφάλειας: οι επιθέσεις εναντίον εκλογικών υποδομών και συστημάτων ενημερωτικών εκστρατειών είναι υβριδικές απειλές τις οποίες πρέπει να αντιμετωπίσει η Ένωση. Μαζικές διαδικτυακές εκστρατείες παραπληροφόρησης πολιτικά υποκινούμενες, μεταξύ άλλων από τρίτες χώρες, με τον συγκεκριμένο στόχο να απαξιώσουν και να απονομιμοποιήσουν τις εκλογές, έχουν αναγνωριστεί ως ολοένα αυξανόμενες απειλές για τις δημοκρατίες μας¹. Η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της, για να υπερασπιστεί τις δημοκρατικές διαδικασίες κατά της χειραγώγησης από τρίτες χώρες ή ιδιωτικά συμφέροντα. Οι προεκλογικές περίοδοι έχουν αποδειχθεί ιδιαίτερα επιρρεπείς σε στοχευμένη παραπληροφόρηση. Οι επιθέσεις αυτές επηρεάζουν την ακεραιότητα και τον δίκαιο χαρακτήρα της εκλογικής διαδικασίας, καθώς και την εμπιστοσύνη των πολιτών στους αιρετούς εκπροσώπους και, ως εκ τούτου, αποτελούν πρόκληση για την ίδια τη δημοκρατία.

Οι Ευρωπαίοι πολίτες θα πρέπει να μπορούν να ψηφίζουν με πλήρη επίγνωση των πολιτικών επιλογών που διαθέτουν. Αυτό συνεπάγεται μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση για τις απειλές και

¹ Βλ. κοινή ανακοίνωση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο, «Αύξηση της ανθεκτικότητας και ενίσχυση των ικανοτήτων για την αντιμετώπιση υβριδικών απειλών», JOIN(2018) 16 final και συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 2018 (<http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2018/06/29/20180628-euco-conclusions-final/pdf>).

μεγαλύτερη διαφάνεια στην πολιτική διαδικασία μας. Μια ανοιχτή δημόσια σφαίρα, ασφαλής λόγω της προστασίας της από αθέμιτες επιρροές, εξασφαλίζει ίσους όρους διεξαγωγής πολιτικών εκστρατειών και εκλογικών διαδικασιών που μπορούν να εμπιστευτούν οι πολίτες². Είναι σημαντικό οι δημοκρατίες μας να αφήνουν περιθώρια διεξαγωγής ζωντανών πολιτικών εκστρατειών οι οποίες θα παρέχουν στους ψηφοφόρους σαφή και μη διαστρεβλωμένη εικόνα των ιδεών και των προγραμμάτων των κομμάτων που ανταγωνίζονται για την ψήφο τους. Ως εκ τούτου, η απάτη και άλλες σκόπιμες απόπειρες χειραγώγησης εκλογών θα πρέπει να καταπολεμώνται ενεργά, μεταξύ άλλων και μέσω κυρώσεων.

Οι διαδικτυακές δραστηριότητες, μεταξύ άλλων και στη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας, αναπτύσσονται με ταχείς ρυθμούς και, ως εκ τούτου, η αυξημένη ασφάλεια και οι ισότιμοι όροι πολιτικού ανταγωνισμού είναι καίριας σημασίας. Οι συμβατικές (εκτός διαδικτύου) εκλογικές διασφαλίσεις, όπως οι κανόνες που εφαρμόζονται στις πολιτικές επικοινωνίες κατά τις εκλογικές περιόδους, η διαφάνεια και τα όρια των εκλογικών δαπανών, ο σεβασμός για τις περιόδους παύσης των συζητήσεων και η ίση μεταχείριση των υποψηφίων θα πρέπει να εφαρμόζονται και στο διαδίκτυο³. Η διαφάνεια και τα όρια για τις πολιτικές διαφημίσεις στην τηλεόραση ή στις πινακίδες, και η διαφάνεια των πολιτικών διαφημίσεων θα πρέπει να εφαρμόζονται εξίσου στον κόσμο του διαδικτύου. Αυτό δεν ισχύει σήμερα, και είναι κάτι που πρέπει να διορθωθεί πριν από τις επόμενες ευρωπαϊκές εκλογές.

Νέες προκλήσεις και πρόσφατες εξελίξεις

Ενώ η διαδικτυακή επικοινωνία έχει μειώσει τα εμπόδια και το κόστος αλληλεπίδρασης των πολιτικών παραγόντων με τους πολίτες και προσφέρει εξαιρετικές ευκαιρίες, έχει επίσης αυξήσει τις δυνατότητες των κακόβουλων παραγόντων να στοχοποιούν τον δημοκρατικό διάλογο και τις εκλογικές διαδικασίες. Το διαδικτυακό περιβάλλον μπορεί να διευκολύνει τους παράγοντες να παρουσιάζουν πληροφορίες αποκρύπτοντας την προέλευση ή τον σκοπό τους, για παράδειγμα αποσιωπώντας το γεγονός ότι μια ανακοίνωση (όπως μια ανάρτηση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης) αποτελεί πληρωμένη διαφήμιση και όχι παρουσίαση πραγματικών γεγονότων, προβάλλοντας μια γνώμη ως δημοσιογραφία και παρουσιάζοντας επιλεκτικά ειδήσεις με σκοπό την αναζωπύρωση εντάσεων ή την πόλωση του διαλόγου.

² Η Επιτροπή της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τις εκλογές ([http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2002\)023rev-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2002)023rev-e)), μεταξύ άλλων για το περιβάλλον των μέσων ενημέρωσης ([http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2016\)006-e](http://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2016)006-e)).

³ Βλ. την πρόσφατη δημοσίευση του Συμβουλίου της Ευρώπης «Internet and electoral campaigns — Study on the use of internet in electoral campaigns» (Διαδίκτυο και εκλογικές εκστρατείες — Μελέτη σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου σε εκλογικές εκστρατείες), που εκπονήθηκε από την επιτροπή εμπειρογνομόνων σχετικά με τον πλουραλισμό και τη διαφάνεια της ιδιοκτησίας των μέσων ενημέρωσης (MSI-MED) του Συμβουλίου της Ευρώπης (<https://www.coe.int/en/web/human-rights-rule-of-law/-/internet-and-electoral-campaigns-a-new-study-has-been-published>). Η μελέτη εξετάζει τις επιπτώσεις της μετάβασης της εκλογικής διαφήμισης στο διαδίκτυο, ιδίως όσον αφορά τις εκλογικές δαπάνες και τις διαφημιστικές τεχνικές που βασίζονται στην πολύ εξειδικευμένη στόχευση (micro-targeting) των ψηφοφόρων με εξατομικευμένα μηνύματα. Βλ. επίσης τη σύσταση του Συμβουλίου της Ευρώπης CM/Rec (2016)5 σχετικά με την ελευθερία στο διαδίκτυο, η οποία αναφέρεται στις αρμοδιότητες των κυβερνήσεων, των πλατφορμών και των διαμεσολαβητών για πολιτικές εκστρατείες που διεκπεραιώνονται από πολιτικά κόμματα, υποψηφίους και άλλα άτομα στο διαδίκτυο.

Κανείς δεν πρέπει να τρέφει ψευδαισθήσεις σχετικά με αυτές τις απειλές· η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα πολιτικά της συστήματα δεν είναι απρόσβλητα από τέτοιες απειλές.

Επιπλέον, η ακεραιότητα των εκλογών μπορεί να επηρεαστεί σοβαρά από «συμβατικά» κυβερνοπεριστατικά, συμπεριλαμβανομένων κυβερνοεπιθέσεων με στόχο εκλογικές διαδικασίες, εκστρατείες, υποδομές πολιτικών κομμάτων, υποψηφίους ή συστήματα δημόσιων αρχών, καθώς και από την κατάχρηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Πρόσφατες αποκαλύψεις, μεταξύ των οποίων η υπόθεση «Facebook/Cambridge Analytica», είναι χαρακτηριστικές. Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θεωρείται ότι έχουν χρησιμοποιηθεί καταχρηστικά και έχουν δοθεί παράνομα σε τρίτους για πολύ διαφορετικές χρήσεις από αυτές για τις οποίες προορίζονταν αρχικά. Αυτό ανέδειξε τους πιθανούς κινδύνους που απορρέουν από τη χρήση ορισμένων διαδικτυακών δραστηριοτήτων για τη συγκαλυμμένη στόχευση πολιτών με πολιτικές διαφημίσεις και ανακοινώσεις, από την παράνομη επεξεργασία και καταχρηστική χρήση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τους για τη χειραγώγηση της γνώμης, τη διάδοση παραπληροφόρησης ή απλώς την υπονόμευση της αλήθειας, όταν αυτό εξυπηρετεί πολιτικούς σκοπούς ή αυξάνει τους διχασμούς⁴.

Υποστήριξη ελεύθερων και δίκαιων εκλογών στην Ευρώπη

Τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα δεν διεξάγουν εκλογές. Η δράση στο πλαίσιο αυτό εξακολουθεί να αποτελεί κατά κύριο λόγο αρμοδιότητα των κρατών μελών. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα για τη διοργάνωση εκλογών και για την επιτήρηση της διεξαγωγής της εκλογικής διαδικασίας⁵. Ωστόσο, υπάρχει προφανής ενωσιακή διάσταση. Τα εθνικά και περιφερειακά πολιτικά κόμματα, προτείνοντας υποψηφίους για τις εκλογές στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποτελούν πρωταρχικούς παράγοντες στις ευρωπαϊκές προεκλογικές εκστρατείες. Τα ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα και τα συνδεδεμένα ιδρύματα διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διοργάνωση συμπληρωματικών εκστρατειών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων εκστρατειών για τους κορυφαίους υποψηφίους για τον ρόλο του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

⁴ Βλ. την προσωρινή έκθεση που δημοσιεύτηκε από τη βρετανική αρχή προστασίας δεδομένων (ICO) μετά την έναρξη επίσημης έρευνας σχετικά με τη χρήση της ανάλυσης δεδομένων για πολιτικούς σκοπούς έπειτα από τη διατύπωση ισχυρισμών περί παράνομης επεξεργασίας δεδομένων και πολύ εξειδικευμένης στόχευσης πολιτικών διαφημίσεων κατά το δημοψήφισμα για την ΕΕ (<https://ico.org.uk/media/action-weve-taken/2259371/investigation-into-data-analytics-for-political-purposes-update.pdf>). Η έκθεση τονίζει ότι «ραγδαίες κοινωνικές και τεχνολογικές εξελίξεις όσον αφορά τη χρήση των μαζικών δεδομένων (big data) συνεπάγονται ότι υπάρχει περιορισμένη γνώση —ή διαφάνεια— των «παρασκηνιακών» τεχνικών επεξεργασίας δεδομένων (συμπεριλαμβανομένων των αλγορίθμων, της ανάλυσης, της αντιστοίχισης δεδομένων και της κατάρτισης προφίλ) που χρησιμοποιούνται από οργανισμούς και επιχειρήσεις για την πολύ εξειδικευμένη στόχευση ατόμων. Είναι σαφές ότι τα μέσα αυτά μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην ιδιωτική ζωή. Είναι σημαντικό να υπάρχει μεγαλύτερη και πραγματική διαφάνεια σχετικά με τη χρήση αυτών των τεχνικών, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι πολίτες έχουν τον έλεγχο των δικών τους δεδομένων και ότι η νομοθεσία τηρείται. Όταν ο σκοπός για τη χρήση των τεχνικών αυτών σχετίζεται με τη δημοκρατική διαδικασία, η απαίτηση για υψηλά πρότυπα διαφάνειας είναι εκ των ων ουκ άνευ». Αναδεικνύεται, επίσης, η σημασία της καλύτερης ενσωμάτωσης ζητημάτων προστασίας δεδομένων στο ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τις εκλογές.

⁵ Στο πλαίσιο της νομοθεσίας της ΕΕ και των διεθνών τους υποχρεώσεων.

Μετά τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου του 2014, η Επιτροπή είχε δεσμευθεί στη μετεκλογική της έκθεση του 2015⁶ να εξεύρει τρόπους περαιτέρω ενίσχυσης της ευρωπαϊκής διάστασης και της δημοκρατικής νομιμοποίησης της διαδικασίας λήψης αποφάσεων της Ένωσης, καθώς και να εξετάσει περαιτέρω και να επιδιώξει να αντιμετωπίσει τα αίτια της επίμονα χαμηλής προσέλευσης σε ορισμένα κράτη μέλη. Τον Φεβρουάριο του 2018 η Επιτροπή ζήτησε την έγκαιρη και συνεχή συμμετοχή των πολιτών στις συζητήσεις για τα ευρωπαϊκά ζητήματα, την πρόιμη έναρξη των εκστρατειών των πολιτικών κομμάτων για τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, συμπεριλαμβανομένων των εκστρατειών των υποψηφίων για το αξίωμα του Προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μεγαλύτερη διαφάνεια σχετικά με τους δεσμούς μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και την προώθηση από τα κράτη μέλη του δικαιώματος ψήφου, ιδίως για τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ήδη λάβει ορισμένα σημαντικά μέτρα για την οικοδόμηση δημοκρατικής ανθεκτικότητας στην Ευρώπη, μεταξύ άλλων με το νέο ευρωπαϊκό πλαίσιο προστασίας των δεδομένων, το οποίο εφαρμόζεται από τον Μάιο του τρέχοντος έτους. Ο εν λόγω Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων, ο οποίος άρχισε να ισχύει άμεσα σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση, παρέχει τα αναγκαία μέσα για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων παράνομης χρήσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της εκλογικής διαδικασίας. Συνεχίζονται επίσης οι εργασίες για την προώθηση ασφαλέστερου διαδικτυακού περιβάλλοντος, αυξάνοντας τη συνολική ανθεκτικότητά μας όσον αφορά τις κυβερνοαπειλές, συμπεριλαμβανομένων της διαδικτυακής παραπληροφόρησης και της χειραγώγησης της συμπεριφοράς.

Είναι σημαντικό να υπάρχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σαφήνεια σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των ευρωπαϊκών κανόνων για την προστασία των δεδομένων στο νέο αυτό πλαίσιο, ενώ επίσης χρειάζεται να κλιμακώσουμε τις προσπάθειές μας για την αύξηση της ευαισθητοποίησης, της διαφάνειας και της ασφάλειας. Οι πολίτες θα πρέπει να είναι σε θέση να διακρίνουν ποιος τους απευθύνει τον λόγο στο διαδίκτυο μέσω διαφημίσεων και πολιτικών μηνυμάτων και ποιος πληρώνει για τις πολιτικές διαφημίσεις ή τα πολιτικά μηνύματα. Η καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των νέων κανόνων για την προστασία των δεδομένων στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών εκλογών αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη μεγαλύτερης σαφήνειας και στην καλύτερη κατανόηση, καθώς η μεγαλύτερη συνεργασία και ανταλλαγή πληροφοριών τόσο μεταξύ των αρμόδιων αρχών όσο και με άλλους παράγοντες συντείνουν στην αύξηση της ασφάλειας.

Η δέσμη μέτρων για την ενίσχυση της δημοκρατικής ανθεκτικότητας που υποβάλλεται από κοινού με την παρούσα ανακοίνωση συνίσταται σε ισορροπημένες, ολοκληρωμένες και στοχευμένες δράσεις για τη στήριξη της ακεραιότητας και της αποτελεσματικής διεξαγωγής των εκλογών του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Πρόκειται για κοινή ευθύνη όλων

⁶ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, Έκθεση σχετικά με τις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2014 [COM(2015) 206 final].

των παραγόντων που εμπλέκονται στην εκλογική διαδικασία. Αυτό απαιτεί συνεχή επαγρύπνηση και ευέλικτη προσαρμογή σε ένα δυναμικό περιβάλλον και στις νέες τεχνολογικές εξελίξεις. Με την παροχή καθοδήγησης, συστάσεων και των απαραίτητων μέσων, τα ευρωπαϊκά και εθνικά πολιτικά κόμματα, οι εθνικές κυβερνήσεις, οι αρχές, οι ιδιωτικές οντότητες και τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορούν να συνεργάζονται σε σαφέστερο πλαίσιο, προκειμένου να δημιουργηθεί ένα πιο ασφαλές δημοκρατικό περιβάλλον, με ίσους όρους ανταγωνισμού.

Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται επίσης να εφαρμόζουν αυτές τις αρχές σε άλλες εκλογές και δημοψηφίσματα που διοργανώνουν σε εθνικό επίπεδο.

Τα μέτρα που προτείνονται στην παρούσα δέσμη αποσκοπούν στα εξής:

1. παροχή ειδικής καθοδήγησης σχετικά με την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις εκλογές·
2. σύσταση βέλτιστων πρακτικών για την αντιμετώπιση κινδύνων από την παραπληροφόρηση και τις κυβερνοεπιθέσεις και προώθηση της διαδικτυακής διαφάνειας και λογοδοσίας στην εκλογική διαδικασία της ΕΕ· βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών και εφαρμογή των μέσων που θα τους επιτρέπουν να παρεμβαίνουν και, κατά περίπτωση, να θεσπίζουν κυρώσεις για τη διαφύλαξη της ακεραιότητας της εκλογικής διαδικασίας.
3. αντιμετώπιση καταστάσεων κατά τις οποίες τα πολιτικά κόμματα ή συνδεδεμένα ιδρύματα επωφελούνται από πρακτικές που παραβιάζουν τους κανόνες για την προστασία των δεδομένων, με σκοπό ακριβώς να επηρεάσουν ή να επιχειρήσουν να επηρεάσουν το αποτέλεσμα των ευρωπαϊκών εκλογών.

Κατά την υποβολή της παρούσας δέσμης, η Επιτροπή φρόντισε να αποφύγει περιττά διοικητικά βάρη και τον αθέμιτο περιορισμό του περιθωρίου ελιγμών για ευρωπαϊκά, περιφερειακά και εθνικά πολιτικά κόμματα και ιδρύματα.

1. Τρέχοντα μέτρα της ΕΕ για την προστασία των ελεύθερων και δίκαιων εκλογών

Η Ένωση έχει λάβει ήδη σημαντικά μέτρα για την προστασία της ακεραιότητας των εκλογών και την ενίσχυση της δημοκρατικής διαδικασίας.

Με τον Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ)⁷, ο οποίος ισχύει άμεσα σε ολόκληρη την Ένωση, από την 25η Μαΐου 2018, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει πλέον όλες τις δυνατότητες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση περιπτώσεων παράνομης χρήσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ως εκ τούτου, η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί πρότυπο σε αυτόν τον τομέα.

⁷ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).

Επιπλέον, πρόσφατα τροποποιήθηκε η πράξη περί της εκλογής των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μεταξύ άλλων και για να συμπεριλάβει διάταξη για μεγαλύτερη διαφάνεια στην ευρωπαϊκή εκλογική διαδικασία⁸. Ο αναθεωρημένος κανονισμός σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων⁹, που εκδόθηκε στις 3 Μαΐου 2018, αυξάνει την αναγνώριση, την αποτελεσματικότητα, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων. Η σύσταση (ΕΕ) 2018/234 της Επιτροπής¹⁰ υπογραμμίζει τα βασικά βήματα για την περαιτέρω ενίσχυση της αποτελεσματικής διεξαγωγής των εκλογών του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Η οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (οδηγία σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών¹¹) εφαρμόζεται σε μη ζητηθείσες επικοινωνίες για σκοπούς απευθείας εμπορικής προώθησης, περιλαμβανομένων πολιτικών μηνυμάτων που αποστέλλονται από πολιτικά κόμματα και άλλους παράγοντες που εμπλέκονται στην πολιτική διαδικασία. Επίσης, εξασφαλίζει την εμπιστευτικότητα και προστατεύει τις πληροφορίες που αποθηκεύονται στον τερματικό εξοπλισμό του χρήστη, όπως έξυπνο τηλέφωνο ή υπολογιστή¹². Ο προτεινόμενος κανονισμός για την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες¹³, που βρίσκεται επί του παρόντος υπό διαπραγμάτευση, θα ισχυροποιήσει περαιτέρω τον έλεγχο που θα έχουν οι πολίτες, μέσω της ενίσχυσης της διαφάνειας, και θα διευρύνει το πεδίο εφαρμογής της προστασίας πέρα από τους παραδοσιακούς τηλεπικοινωνιακούς φορείς, ώστε να περιλαμβάνει διαδικτυακές υπηρεσίες ηλεκτρονικών επικοινωνιών.

Επιπλέον, η Επιτροπή πρότεινε πρόσφατα μια ευρωπαϊκή προσέγγιση για την αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο, στην ανακοίνωση που εξέδωσε στις 26 Απριλίου 2018¹⁴. Με την ανακοίνωση αυτή, η Επιτροπή επιδιώκει να προαγάγει ένα πιο διαφανές, αξιόπιστο και υπεύθυνο διαδικτυακό περιβάλλον. Ένα από τα βασικά παραδοτέα είναι η ανάπτυξη ενός φιλόδοξου **κώδικα ορθής πρακτικής για θέματα παραπληροφόρησης**, ο

⁸ Απόφαση (ΕΕ, Ευρατόμ) 2018/994 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2018, για την τροποποίηση της πράξης περί εκλογής των μελών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με άμεση και καθολική ψηφοφορία, που προσαρτάται στην απόφαση 76/787/ΕΚΑΧ, ΕΟΚ, Ευρατόμ της 20ής Σεπτεμβρίου 1976 του Συμβουλίου (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/el/TXT/?uri=CELEX:32018D0994&qid=1531826494620>).

⁹ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1141/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 22ας Οκτωβρίου 2014, σχετικά με το καθεστώς και τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των ευρωπαϊκών πολιτικών ιδρυμάτων (ΕΕ L 317 της 4.11.2014, σ. 1).

¹⁰ Σύσταση (ΕΕ) 2018/234 της Επιτροπής, της 14ης Φεβρουαρίου 2018, σχετικά με την ενίσχυση του ευρωπαϊκού χαρακτήρα και της αποτελεσματικής διεξαγωγής των εκλογών του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (ΕΕ L 45 της 17.2.2018, σ. 40).

¹¹ Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 2002, σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών (οδηγία για την προστασία ιδιωτικής ζωής στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες) (ΕΕ L 201 της 31.7.2002, σ. 37).

¹² Απαιτείται η συγκατάθεση των χρηστών για να μπορούν οι ιστότοποι να έχουν πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες ή να ανιχνεύουν τη διαδικτυακή συμπεριφορά του χρήστη, όπως με την αποθήκευση cookies στη συσκευή του χρήστη.

¹³ Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τον σεβασμό της ιδιωτικής ζωής και την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες και την κατάργηση της οδηγίας 2002/58/ΕΚ (κανονισμός για την ιδιωτική ζωή και τις ηλεκτρονικές επικοινωνίες), COM(2017) 10 final.

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών: Αντιμετώπιση της παραπληροφόρησης στο διαδίκτυο: μια Ευρωπαϊκή Προσέγγιση [COM(2018) 236 final].

οποίος θα πρέπει να δεσμεύσει κυρίως τις διαδικτυακές πλατφόρμες και τον διαφημιστικό κλάδο να διασφαλίζουν τη διαφάνεια και να περιορίζουν τις επιλογές στόχευσης για την πολιτική διαφήμιση¹⁵. Ο κώδικας αναμένεται να δημοσιευθεί τον Σεπτέμβριο του 2018¹⁶ και μέχρι τον Οκτώβριο αναμένεται να παραχθούν μετρήσιμα αποτελέσματα.

Πιο συγκεκριμένα, οι υπογράφοντες τον κώδικα ορθής πρακτικής θα πρέπει να συμφωνήσουν να στερήσουν από τους παραπλανητικούς ιστοτόπους και τους ιστοτόπους που φιλοξενούν παραπληροφόρηση τα έσοδα από τις διαφημίσεις και να διασφαλίσουν τη διαφάνεια σχετικά με το υπό χορηγία περιεχόμενο, ιδίως τις πολιτικές και θεματικές διαφημίσεις, να θεσπίσουν σαφή συστήματα σήμανσης και κανόνες για τους αυτοματοποιημένους λογαριασμούς (bots)¹⁷, ώστε να διασφαλίσουν ότι οι δραστηριότητές τους δεν μπορούν να συγχέονται με την ανθρώπινη αλληλεπίδραση, και να εντείνουν τις προσπάθειες για το κλείσιμο ψευδών λογαριασμών. Οι υπογράφοντες θα πρέπει επίσης να συμφωνήσουν όσον αφορά τη διευκόλυνση της αξιολόγησης περιεχομένου από τους χρήστες, μέσω της ενθάρρυνσης της ανάπτυξης δεικτών αξιοπιστίας των πηγών περιεχομένου, τον μετριασμό της προβολής της παραπληροφόρησης, μέσω της βελτίωσης της δυνατότητας εντοπισμού αξιόπιστου περιεχομένου και την παροχή στους χρήστες πληροφοριών για την ιεράρχηση του περιεχομένου από αλγόριθμους. Περαιτέρω, οι υπογράφοντες θα πρέπει να παρέχουν σε αξιόπιστους οργανισμούς ελέγχου της ακρίβειας των ειδήσεων και σε ακαδημαϊκά ιδρύματα πρόσβαση στα δεδομένα της πλατφόρμας. Η αξιολόγηση του κώδικα ορθής πρακτικής θα αποτελέσει μέρος των εργασιών προς ένα σχέδιο δράσης με συγκεκριμένες προτάσεις για μια συντονισμένη απάντηση της ΕΕ στην πρόκληση της παραπληροφόρησης, που πρόκειται να υποβληθεί από την Επιτροπή και την Ύπατη Εκπρόσωπο πριν από το τέλος του έτους.

Όσον αφορά πιο «παραδοσιακά» κυβερνοπεριστατικά, όπως η δικτυοπαραβίαση σε συστήματα πληροφοριών ή η αλλοίωση ιστοτόπων, οι ορισμοί των αδικημάτων και των ελάχιστων ανώτατων ορίων κυρώσεων για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών έχουν εναρμονιστεί σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης με την οδηγία 2013/40/ΕΕ για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών.

Η ομάδα συνεργασίας που έχει συσταθεί δυνάμει της οδηγίας (ΕΕ) 2016/1148 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁸ έχει αναγνωρίσει την κυβερνοασφάλεια των εκλογών ως κοινή πρόκληση. Η εν λόγω ομάδα συνεργασίας, στην οποία συμμετέχουν οι εθνικές αρμόδιες αρχές που είναι υπεύθυνες για την κυβερνοασφάλεια, η Επιτροπή και ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών

¹⁵ Για την προετοιμασία αυτού του κώδικα πρακτικής, η Επιτροπή συγκάλεσε φόρουμ τον Μάιο του 2018, το οποίο συνίσταται σε μια «ομάδα εργασίας» (αποτελούμενη από τις μείζονες διαδικτυακές πλατφόρμες και εκπροσώπους του διαφημιστικού κλάδου και κορυφαίους διαφημιστές) και σε μια «ομάδα διαβούλευσης» (η οποία απαρτίζεται από εκπροσώπους των μέσων ενημέρωσης και της κοινωνίας των πολιτών).

¹⁶ Μετά τη διατύπωση της γνώμης της ομάδας διαβούλευσης.

¹⁷ Τα bots περιλαμβάνουν αυτοματοποιημένες αναρτήσεις στις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και πιο διαδραστικές εφαρμογές, όπως chatbots, που αλληλεπιδρούν απευθείας με τους χρήστες.

¹⁸ Οδηγία (ΕΕ) 2016/1148 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 6ης Ιουλίου 2016, σχετικά με μέτρα για υψηλό κοινό επίπεδο ασφάλειας συστημάτων δικτύου και πληροφοριών σε ολόκληρη την Ένωση (ΕΕ L 194 της 19.7.2016, σ. 1).

(«ENISA»), έχει χαρτογραφήσει τις υφιστάμενες εθνικές πρωτοβουλίες για την κυβερνοασφάλεια των συστημάτων δικτύων και πληροφοριών που χρησιμοποιούνται για τη διεξαγωγή εκλογών. Η ομάδα συνεργασίας έχει προσδιορίσει τους κινδύνους που σχετίζονται με την ανεπάρκεια του επιπέδου κυβερνοασφάλειας και θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις επόμενες εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και έχει καταρτίσει επιτομή για την κυβερνοασφάλεια των τεχνολογιών των εκλογών, περιλαμβανομένων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων βάσει εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών. Η επιτομή παρέχει πρακτική καθοδήγηση για τις αρχές κυβερνοασφάλειας και τους φορείς διαχείρισης εκλογών.

2. Περαιτέρω ενίσχυση της δημοκρατικής ανθεκτικότητας: ενίσχυση των δικτύων συνεργασίας, της διαφάνειας στο διαδίκτυο, της προστασίας από περιστατικά κυβερνοασφάλειας και καταπολέμηση των εκστρατειών παραπληροφόρησης στο πλαίσιο των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Δεδομένου του μεγέθους της πρόκλησης, και δεδομένου ότι οι επίσημες αρμοδιότητες σε αυτόν τον τομέα κατανέμονται μεταξύ πολλαπλών αρχών, ουσιαστικά αποτελέσματα θα επιτευχθούν μόνο εάν όλοι οι σχετικοί εμπλεκόμενοι φορείς εργαστούν από κοινού.

Η παρούσα ανακοίνωση συνοδεύεται από σύσταση της Επιτροπής σχετικά με τα δίκτυα εκλογικής συνεργασίας, τη διαφάνεια στο διαδίκτυο, την προστασία από περιστατικά κυβερνοασφάλειας και την καταπολέμηση των εκστρατειών παραπληροφόρησης στο πλαίσιο των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Προκειμένου να διασφαλιστούν ελεύθερες και δίκαιες εκλογές, η παρούσα σύσταση θα πρέπει να εφαρμοστεί από όλους τους παράγοντες σε εύθετο χρόνο για τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Στη σύσταση, παροτρύνουμε κάθε κράτος μέλος να δημιουργήσει και να στηρίξει ένα εθνικό δίκτυο εκλογών. Οι αρχές των κρατών μελών με αρμοδιότητες σε θέματα εκλογών θα πρέπει να συνεργάζονται με τις αρχές σε συναφείς τομείς (όπως οι αρχές προστασίας των δεδομένων, οι ρυθμιστικές αρχές των μέσων επικοινωνίας, οι αρχές για την κυβερνοασφάλεια κ.λπ.) έγκαιρα και αποτελεσματικά. Εφόσον είναι αναγκαίο, θα πρέπει, επίσης, να συνεργάζονται με τις αρχές επιβολής του νόμου. Με τον τρόπο αυτό, θα μπορούν γρήγορα να εντοπίζουν δυνητικές απειλές για τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και να εφαρμόζουν άμεσα τους υφιστάμενους κανόνες, συμπεριλαμβανομένων των διαθέσιμων οικονομικών κυρώσεων, όπως η επιστροφή της δημόσιας συνεισφοράς. Η ενωσιακή και η εθνική νομοθεσία πρέπει να τηρούνται και να εφαρμόζονται. Με την προοπτική αυτή, η Επιτροπή καλεί τα κράτη μέλη να προωθήσουν, σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό και ενωσιακό δίκαιο, την ανταλλαγή πληροφοριών από τις αρχές προστασίας των δεδομένων στις αρχές που είναι αρμόδιες για την παρακολούθηση των εκλογών και την παρακολούθηση των δραστηριοτήτων και της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων, όταν προκύπτει από τις αποφάσεις τους ή όταν υπάρχουν βάσιμες υποψίες ότι μια παράβαση συνδέεται με τις πολιτικές δραστηριότητες εθνικών πολιτικών κομμάτων ή ιδρυμάτων στο πλαίσιο των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Συστήνεται επίσης στα κράτη μέλη να ορίσουν σημεία επαφής που θα συμμετάσχουν σε ένα ευρωπαϊκό δίκτυο συνεργασίας για τις εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Η Επιτροπή θα στηρίζει αυτά τα δίκτυα συνεργασίας συγκαλώντας, έως τον Ιανουάριο του 2019, την πρώτη συνεδρίαση των σημείων επαφής που έχουν οριστεί. Το εν λόγω φόρουμ θα αποτελέσει τον πυρήνα για μια ευρωπαϊκή διαδικασία προειδοποίησης σε πραγματικό χρόνο και ένα φόρουμ για την ανταλλαγή πληροφοριών και πρακτικών μεταξύ των αρχών των κρατών μελών, σεβόμενο παράλληλα τις εθνικές αρμοδιότητες και τις διαδικαστικές απαιτήσεις που ισχύουν για τις οικείες αρχές.

Τα πολιτικά κόμματα, ιδρύματα και φορείς διοργάνωσης προεκλογικών εκστρατειών πρέπει να εγγυώνται διαφανείς πρακτικές στις πολιτικές επικοινωνίες τους με τους πολίτες και να διασφαλίζουν ότι η ευρωπαϊκή εκλογική διαδικασία δεν διαστρεβλώνεται από αθέμιτες πρακτικές. Η Επιτροπή παρουσιάζει συγκεκριμένα μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας, ούτως ώστε οι πολίτες να μπορούν να βλέπουν ποιος βρίσκεται πίσω από την πολιτική επικοινωνία που λαμβάνουν και ποιος πληρώνει γι' αυτήν¹⁹. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να στηρίζουν και να διευκολύνουν αυτή τη διαφάνεια και τις προσπάθειες των αρμόδιων αρχών για παρακολούθηση των παραβάσεων και επιβολή των κανόνων, μεταξύ άλλων και επιβάλλοντας κυρώσεις όπου αυτό είναι αναγκαίο. Κατά περίπτωση, θα πρέπει επίσης να συμμετέχουν οι αρχές επιβολής του νόμου, ώστε να εξασφαλίζεται η κατάλληλη αντίδραση στα περιστατικά και η εφαρμογή των κατάλληλων κυρώσεων²⁰.

Η ανθεκτικότητα, η αποτροπή και η άμυνα είναι ουσιαστικής σημασίας για την οικοδόμηση ισχυρής κυβερνοασφάλειας για την Ευρωπαϊκή Ένωση²¹. Οι αρμόδιες ευρωπαϊκές και εθνικές αρχές, τα πολιτικά κόμματα, τα ιδρύματα και οι φορείς διοργάνωσης προεκλογικών εκστρατειών θα πρέπει να έχουν πλήρη επίγνωση των κινδύνων για τις εκλογές του επόμενου έτους και να προβούν στις κατάλληλες ενέργειες για την προστασία των συστημάτων δικτύου και πληροφοριών τους²².

¹⁹ Οι προτάσεις αυτές είναι συμπληρωματικές προς τον κώδικα ορθής πρακτικής που εκπονείται από το πολυσυμμετοχικό φόρουμ το οποίο συγκλήθηκε από την Επιτροπή μετά την ανακοίνωση που εξέδωσε στις 26 Απριλίου 2018 σχετικά με την παραπληροφόρηση στο διαδίκτυο.

²⁰ Αυτό αφορά ειδικότερα τις περιπτώσεις στις οποίες μια εκλογική διαδικασία στοχοποιείται με κακόβουλη πρόθεση, συμπεριλαμβανομένων περιστατικών που βασίζονται σε επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών. Ανάλογα με τις περιστάσεις, μπορεί να είναι σκόπιμο να διεξαχθούν ποινικές έρευνες που ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα ποινικές κυρώσεις. Όπως προαναφέρθηκε, με την οδηγία 2013/40/ΕΕ έχουν εναρμονιστεί οι ορισμοί των αδικημάτων και τα ελάχιστα ανώτατα όρια κυρώσεων για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών.

²¹ Η κοινή ανακοίνωση της Υπατης Εκπροσώπου της Ένωσης για Θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Σεπτεμβρίου του 2017, αναγνωρίζει την ανάγκη για μια ολοκληρωμένη απάντηση για την οικοδόμηση ισχυρής κυβερνοασφάλειας για την Ένωση, η οποία θα βασίζεται στην ανθεκτικότητα, την αποτροπή και την άμυνα, JOIN (2017) 450 final.

²² Η επιτομή που εκπονήθηκε από την ομάδα συνεργασίας η οποία συγκροτήθηκε δυνάμει της οδηγίας (ΕΕ) 2016/1148 παρέχει χρήσιμη καθοδήγηση ως προς το θέμα αυτό. Η οδηγία (ΕΕ) 2016/1148 αποσκοπεί στην επίτευξη υψηλού κοινού επιπέδου ανθεκτικότητας της κυβερνοασφάλειας σε ολόκληρη την Ένωση. Για να επιτευχθεί ο στόχος αυτός, η οδηγία στηρίζει την ανάπτυξη εθνικών ικανοτήτων κυβερνοασφάλειας και προστατεύει την παροχή βασικών υπηρεσιών σε σημαντικούς τομείς. Προκειμένου να ενισχυθούν οι προσπάθειες για την ορθή εφαρμογή της οδηγίας, η Επιτροπή χορηγεί πάνω από 50 εκατ. EUR για χρηματοδότηση έως το 2020 μέσω του προγράμματος του μηχανισμού «Συνδέοντας την Ευρώπη». Τα μέτρα διαχείρισης του κινδύνου που προβλέπονται στην οδηγία (ΕΕ) 2016/1148 είναι σχετικά σημεία αναφοράς για την εκλογική διαδικασία. Ο ΓΚΠΔ προβλέπει επίσης υποχρεώσεις εφαρμογής κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων, ώστε να διασφαλίζεται ένα επίπεδο ασφάλειας όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που

3. Εφαρμογή των κανόνων προστασίας των δεδομένων στην εκλογική διαδικασία

Ο κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων)²³, ο οποίος άρχισε να ισχύει άμεσα σε ολόκληρη την Ένωση την 25η Μαΐου 2018, προσφέρει στην Ένωση τα μέσα που είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση των περιπτώσεων παράνομης χρήσης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της εκλογικής διαδικασίας.

Δεδομένου ότι είναι η πρώτη φορά που θα εφαρμοστεί στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών εκλογών, με την ευκαιρία των προσεχών εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, είναι σημαντικό για όλους τους παράγοντες που εμπλέκονται σε εκλογικές διαδικασίες —όπως οι εθνικές εκλογικές αρχές, τα πολιτικά κόμματα, οι μεσίτες και οι αναλυτές δεδομένων, οι πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και τα δίκτυα διαδικτυακών διαφημίσεων— να κατανοήσουν σαφώς τον βέλτιστο τρόπο εφαρμογής αυτών των κανόνων, καθώς και τι επιτρέπεται και τι όχι.

Ως εκ τούτου, η Επιτροπή εκτόνησε ειδική καθοδήγηση για να τονίσει τις υποχρεώσεις προστασίας δεδομένων που αφορούν το εκλογικό πλαίσιο. Προκειμένου να καταπολεμηθούν οι κακόβουλες απόπειρες κατάχρησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως για σκοπούς πολύ εξειδικευμένης στόχευσης, οι εθνικές αρχές προστασίας των δεδομένων, ως φορείς επιβολής του Γενικού Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων, πρέπει να αξιοποιήσουν πλήρως τις ενισχυμένες εξουσίες τους για την αντιμετώπιση πιθανών παραβάσεων.

4. Ενίσχυση των κανόνων σχετικά με τη χρηματοδότηση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων

Τα πολιτικά κόμματα και τα ιδρύματα είναι, φυσικά, οι βασικοί παράγοντες στις εκλογές. Ανταγωνίζονται για την ψήφο του εκλογικού σώματος μέσω των εκστρατειών τους. Για να εξασφαλιστούν ισότιμοι όροι πολιτικού ανταγωνισμού και να προστατευθούν όλα τα πολιτικά κόμματα και ιδρύματα από εκλογική κατάχρηση, είναι ουσιαστικής σημασίας να προλαμβάνονται καταστάσεις κατά τις οποίες οποιοδήποτε κόμμα μπορεί να επωφεληθεί από παράνομες πρακτικές που παραβιάζουν τους κανόνες για την προστασία των δεδομένων. Στις περιπτώσεις που όχι μόνο παραβιάζεται η ιδιωτική ζωή των πολιτών, αλλά θα μπορούσε δυνητικά να επηρεαστεί και το αποτέλεσμα των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θα

υφίστανται επεξεργασία. Αυτό ισχύει για όλους τους παράγοντες που εμπλέκονται στην εκλογική διαδικασία και περιλαμβάνει επίσης υποχρέωση κοινοποίησης των παραβιάσεων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις αρμόδιες αρχές προστασίας δεδομένων και στα οικεία πρόσωπα (βλ. καθοδήγηση που εκδόθηκε από την Επιτροπή).

²³ Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 1).

πρέπει να επιβάλλονται κυρώσεις. Η Επιτροπή, παράλληλα με έκκληση προς τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν τις εν λόγω κυρώσεις για κόμματα και ιδρύματα σε εθνικό επίπεδο, όπου ενδείκνυται, προτείνει μια στοχευμένη τροποποίηση στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1141/2014, ώστε να προβλέπονται αναλογικές κυρώσεις σε υποθέσεις που αφορούν πολιτικά κόμματα και ιδρύματα σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η τροποποίηση αυτή, η οποία ενισχύει τους υφιστάμενους κανόνες, έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι εκλογές για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορούν να διεξάγονται υπό ισχυρούς δημοκρατικούς κανόνες και με πλήρη σεβασμό των αξιών στις οποίες θεμελιώνεται η Ένωση, και ειδικότερα της δημοκρατίας, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να διασφαλίσουν τη θέσπιση των εν λόγω εστιασμένων αλλαγών πριν από τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

5. Συμπεράσματα

Τα πρόσφατα γεγονότα έδειξαν ότι οι κίνδυνοι χειραγώγησης της εκλογικής διαδικασίας, είτε μέσω επιθέσεων κατά συστημάτων πληροφοριών, είτε κατάχρησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα ή αδιαφανών πρακτικών, είναι υπαρκτοί και οξείς. Η ΕΕ δεν είναι απρόσβλητη. Οι διαδικτυακές δραστηριότητες στο πλαίσιο της εκλογικής διαδικασίας συνιστούν νέα απειλή και χρήζουν ειδικής προστασίας. Αν προετοιμαστούμε από τώρα, υπηρετούμε καλύτερα τους πολίτες και τη δημοκρατία. Δεν μπορούμε να περιμένουμε να λάβουν χώρα οι εκλογές ή τα δημοψηφίσματα για να ανακαλύψουμε τις εν λόγω δραστηριότητες και τότε να τις αντιμετωπίσουμε.

Η προστασία της δημοκρατίας στην Ένωση είναι κοινή και επίσημη ευθύνη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των κρατών μελών της. Είναι επίσης ζήτημα επιτακτικής ανάγκης. Όλοι οι εμπλεκόμενοι παράγοντες πρέπει να εντείνουν τις προσπάθειές τους και να συνεργαστούν για την αποτροπή, την πρόληψη και την επιβολή κυρώσεων σε κακόβουλες παρεμβάσεις στο εκλογικό σύστημα. Τα μέτρα που προτείνονται από την Επιτροπή στην παρούσα δέσμη μέτρων στηρίζουν τις προσπάθειες αυτές.

Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας δέσμης μέτρων μετά τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

Επόμενα βήματα πριν από τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- *Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να διασφαλίσουν ότι οι προτεινόμενες στοχευμένες αλλαγές στον κανονισμό (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 1141/2014 θεσπίζονται έγκαιρα για τις εκλογές του 2019 για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.*

- *Η Επιτροπή, μαζί με την Ύπατη Εκπρόσωπο, θα στηρίζει την προετοιμασία κοινών ευρωπαϊκών λύσεων για την αντιμετώπιση κάθε ξένης ανάμειξης στις εκλογές στην Ευρωπαϊκή Ένωση²⁴. Ως συνέχεια των συμπερασμάτων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου του 2018, θα παρουσιάσουν σε συνεργασία με τα κράτη μέλη ένα σχέδιο δράσης, έως τον Δεκέμβριο του 2018, με συγκεκριμένες προτάσεις για μια συντονισμένη απάντηση της ΕΕ στην πρόκληση της παραπληροφόρησης.*
- *Η Επιτροπή θα αυξήσει την ευαισθητοποίηση και θα διατηρήσει τον διάλογο με τις αρχές των κρατών μελών μέσω της διάσκεψης υψηλού επιπέδου για τις κυβερνοαπειλές για τις εκλογές στις 15 και 16 Οκτωβρίου 2018, τα αποτελέσματα της οποίας θα τροφοδοτήσουν το επόμενο Συμπόσιο για τα Θεμελιώδη Δικαιώματα (26 και 27 Νοεμβρίου 2018), με θέμα τη «Δημοκρατία στην Ευρωπαϊκή Ένωση».*

²⁴ Αυτό θα μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει τη χρήση μέτρων που αναπτύσσονται βάσει του πλαισίου για κοινή διπλωματική αντίδραση της ΕΕ έναντι κακόβουλων δραστηριοτήτων στον κυβερνοχώρο.